

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3036

Vragen van het lid **Sneller** (D66) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Junny zat negen jaar vast. Nu helpt hij andere ex-gedetineerden aan het werk. «Ik heb nog nooit van mijn leven gewerkt, dit is de eerste keer»* (ingezonden 15 juli 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Rutte** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 8 september 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2794.

Vraag 1

Kunt u reflecteren op de conclusie van de Landelijke Clientenraad (LCR) dat gedetineerden onvoldoende worden begeleid en veel zelf moeten regelen bij het Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA)-werktraject?¹

Antwoord 1

De Landelijke Clientenraad (LCR) concludeert in zijn signaal dat hoewel trajecten op de Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA) (ex-)gedetineerden helpen om een plek op de arbeidsmarkt te vinden, een betere inrichting en uitvoering noodzakelijk is. Daarbij geeft de LCR onder meer aan dat gedetineerden onvoldoende worden begeleid bij een BBA-traject.

Er zijn tien penitentiaire inrichtingen (PI's) met een BBA van waaruit gedetineerden in de laatste fase van hun straf met re-integratieverlof voor extramurale arbeid kunnen gaan. Doel hiervan is gedetineerden via een betaalde baan/dagbesteding een betere uitgangspositie te geven om succesvol en veilig te re-integreren in de samenleving. Om voor plaatsing op een BBA in aanmerking te komen, dient een gedetineerde in staat te zijn om op een verantwoordelijke wijze invulling te geven aan deze vorm van verlof. Het afwegingskader hiervoor is onder andere het gedrag tijdens detentie, een risicobeoordeling en slachtofferbelangen. Wanneer een gedetineerde aan alle criteria² voldoet en de verlofaanvraag is goedgekeurd, kan hij of zij minimaal 4 weken en maximaal 12 maanden op een BBA verblijven. Vanuit daar gaat

¹ NRC, 9 juli 2025, Junny zat negen jaar vast. Nu helpt hij andere ex-gedetineerden aan het werk. «Ik heb nog nooit van mijn leven gewerkt, dit is de eerste keer» – NRC

² Zie het Beleidskader Beperkt Beveiligde Afdeling van het Gevangeniswezen, waarin onder meer doelgroep, uitsluitingsgronden en selectiecriteria voor de BBA zijn opgenomen (wetten.nl - Regeling - Beleidskader Beperkt Beveiligde Afdeling van het Gevangeniswezen - BWBR0048836).

de gedetineerde werken bij een werkgever, naar dagbesteding of naar een opleiding buiten de inrichting.

Dat voor sommige potentiële BBA-gedetineerden intensievere ondersteuning nodig is, bijvoorbeeld bij het vinden van een baan of dagbesteding, werd al door de voormalig Minister voor Rechtsbescherming onderkend.³ In het per 1 oktober 2023 gewijzigde Beleidskader BBA is daarom een toevoeging gedaan aan een van de vereisten om in aanmerking te komen voor re-integratieverlof voor extramurale arbeid. Vereiste is dat de gedetineerde heeft laten zien dat hij of zij *eventueel met ondersteuning van de mentor/casemanager* in staat is om contact te zoeken met een externe organisatie om te solliciteren en daarmee een leer-/werkplek, dagbesteding of dagopleiding in de regio heeft geregeld. De toegevoegde ondersteuning van de mentor of casemanager werd van belang geacht voor gedetineerden die minder zelfstandig zijn, bijvoorbeeld door een (licht verstandelijke) beperking of het ontbreken van een (professioneel) netwerk.

Vacatures bekijken, contact zoeken met werkgevers, het opmaken van een cv en het voeren van sollicitatiegesprekken worden gefaciliteerd in het re-integratiecentrum (RIC) van de PI, waar de gedetineerde zo nodig ondersteund wordt door een RIC-medewerker. Wanneer de gedetineerde – eventueel met ondersteuning – een mogelijke werkplek heeft gevonden, wordt het proces overgenomen door een casemanager. Deze casemanager blijft ook de contactpersoon bij wie zowel de gedetineerde als de werkgever terecht kunnen met vragen of problemen. Bij het hele traject is oog voor gedetineerden die bijvoorbeeld door een (verstandelijke) beperking of (verslavings)problematiek niet of slecht in staat zijn om eigen verantwoordelijkheid te nemen.

Al met al biedt DJI gedetineerden verschillende vormen van ondersteuning, voorafgaand aan en tijdens het BBA-traject. Daarom wordt niet gedeeld dat er onvoldoende begeleiding mogelijk is.

Vraag 2

Erkent u dat de gedetineerden op dit moment soms vrijkomen zonder een identiteitsbewijs, huisvesting, inkomen, werk of een bankrekening? Erkent u dat u hiermee het risico op recidive en criminaliteit vergroot?

Antwoord 2

Om de problematiek van ex-gedetineerde personen op de basisvoorwaarden in kaart te brengen, voert het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) eens in de twee jaar de monitor nazorg ex-gedetineerde personen uit. Uit alle nazorgmonitoren, waaronder de zevende van 12 september 2024^{4, 5}, blijkt inderdaad dat er gedetineerden vrijkomen zonder het op orde hebben van de basisvoorwaarden 1 geldig identiteitsbewijs, 2) werk en inkomen, 3) onderdak, 4) inzicht in schulden en/of 5) passende zorg. Veel nazorgkandidaten⁶ blijken zowel voor als na detentie de basisvoorwaarden voor re-integratie niet op orde te hebben.

Uit de nazorgmonitors komt naar voren dat problemen op de basisvoorwaarden samenhangen met recidive, en dat inzet op re-integratie een positieve bijdrage levert aan de afname daarvan. Sinds 2004 zijn de basisvoorwaarden dan ook een belangrijk onderdeel van het re-integratiebeleid. Ook dit kabinet heeft zich als doel gesteld dat wanneer mensen vrijkomen uit detentie, de basisvoorwaarden op orde zijn. Zo is sinds 1 september 2023 de nieuwe werkwijze ID-kaarten gestart: de burgemeester van de gemeente waar iemand in detentie zit kan een ID-kaart verstrekken aan een gedetineerde, ook wanneer deze elders als woonachtig staat ingeschreven. Door deze nieuwe werkwijze kan een gedetineerde sneller aan een ID-kaart komen en wordt de kans groter dat gedetineerden de PI verlaten met een geldige ID-kaart. Dit helpt ex-gedetineerden bij hun re-integratie. Zonder ID-kaart kun je immers geen werk of onderdak krijgen. Zoals aangegeven in de zevende voortgangsbrief ontwikkelingen gevangeniswezen van 4 juli 2025, blijft de inzet samen

³ Kamerstukken II 2022/23, 24 587, nr. 797.

⁴ WODC (2024). Monitor nazorg ex-gedetineerde personen – 7e meting.

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 29 270, nr. 158.

⁶ Volwassen gedetineerden die uitstromen naar een Nederlandse gemeente.

met ketenpartners onverminderd doorgaan op alle vijf de basisvoorwaarden en wordt continu gewerkt aan verbeteringen.⁷

Vraag 3

Hoeveel personen met afstand tot de arbeidsmarkt, zoals ex-gedetineerden, schooluitvallers en mensen met een asielstatus, die willen deelnemen aan een dergelijk re-integratie traject staan op dit moment op een wachtlijst?

Antwoord 3

Over wachtlijsten voor (werk)re-integratietrajecten buiten het gevangeniswezen kan ik geen uitspraken doen.

Wat de wachtlijst voor een plek op de BBA betreft, stonden op peildatum 26 augustus 2025 in totaal 61 gedetineerden op de wachtlijst.

Daarbij is van belang te vermelden dat expliciet is gestreefd naar het verhogen van de bezetting van de BBA, toen sinds de start van de BBA op 1 juli 2021 bleek dat de bezetting gemiddeld slechts 20% van de beschikbare capaciteit was. Zowel gelet op re-integratie als de onbenutte capaciteit is ingezet op het verhogen van de bezetting.^{8, 9, 10} Naast dat er in verhouding steeds meer plekken bezet raakten op de BBA, zijn er ook meer BBA-plaatsen gerealiseerd. Hier wordt blijvend op ingezet.

Vraag 4

Hoeveel gedetineerden komen niet in aanmerking voor een BBA-werktraject?

Antwoord 4

Ik interpreteer deze vraag als een vraag naar hoeveel gedetineerden momenteel niet voldoen aan de vereisten voor doorplaatsing naar de BBA, ofwel waar sprake is van een van de weigerings- of uitsluitingsgronden of het niet voldoen aan (een of meer) selectiecriteria.

De weigeringsgronden voor verlof zijn opgenomen in artikel 4 van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting (Rtvi). Deze zijn ook van toepassing op re-integratieverlof voor extramurale arbeid. Verlof wordt onder meer geweigerd wanneer er een ernstig vermoeden bestaat dat de gedetineerde zal proberen zich aan de detentie te onttrekken of wanneer er risico op ongewenste confrontatie met slachtoffers is. Daarnaast volgt uit artikel 2.2 van het Beleidskader BBA wanneer iemand wordt uitgesloten van re-integratieverlof voor extramurale arbeid. Bijvoorbeeld als de gedetineerde op het moment van selectie is geplaatst in of gedegradeerd naar het basisprogramma, of wanneer hij of zij is geplaatst in een extra beveiligde inrichting of terroristenafdeling. De selectiecriteria, opgenomen in artikel 2.3 van het Beleidskader BBA, zien op de beoordeling van gedrag, risico's en slachtofferbelangen. Voor deze beoordeling wordt onder andere gebruik gemaakt van Risicoscreener Geweld en het Toetsingskader slachtofferbelangen. De totale beoordeling dient tot een positief advies te leiden.

Gezien deze individuele beoordeling is het niet mogelijk om geaggregeerd aan te geven hoeveel gedetineerden niet in aanmerking komen voor een BBA-werktraject. De eerste stap naar een individuele beoordeling is contact tussen een gedetineerde en zijn of haar casemanager, met als doel de mogelijkheden voor plaatsing op de BBA te bespreken. Wanneer het hele selectieproces is doorlopen, is duidelijk of iemand wel of niet in aanmerking komt.

Vraag 5

Kunt u de wachtlijst per regio voor het BBA-werktraject uiteenzetten?

Antwoord 5

Hieronder is een overzicht weergegeven van de wachtlijst per BBA-locatie op peildatum 26 augustus 2025. Wanneer een gedetineerde op de wachtlijst staat, betekent dat dat het selectieproces een positief resultaat had en dat

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 24 587, nr. 1058.

⁸ Kamerstukken II 2022/23, 29 279, nr. 797.

⁹ Kamerstukken II 2023/24, 24 587, nr. 937.

¹⁰ Artikel 33b Regeling van de Minister voor Rechtsbescherming van 14 mei 2024, kenmerk 5296720, houdende wijziging van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting in verband met capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen.

doorplaatsing naar de BBA kan plaatsvinden zodra een plek beschikbaar is en de wettelijke termijn is bereikt.¹¹ Op genoemde peildatum lagen daarnaast 40 verzoeken voor ter beoordeling.

<i>BBA-locatie</i>	<i>Beschikbare plaatsen</i>	<i>Gedetineerden op wachtlijst</i>
Roermond	0	13
Hoogvliet	0	5
Veenhuizen	0	2
Dordrecht	0	15
Alphen aan den Rijn	0	18
Almelo	2	5
Middelburg	7	0
Heerhugowaard	19	2
Nieuwersluis (vrouwen)	3	1
Ter Peel (vrouwen)	5	0
Totaal	36	61

Bij plaatsing op een BBA speelt locatie een grote rol: de gedetineerde moet van daaruit naar het werk of de dagbesteding kunnen reizen en de locatie moet in de regio liggen waar de gedetineerde na detentie uitstroomt. Ondanks het feit dat op enkele BBA-locaties plaatsen beschikbaar zijn, is er sprake van een tekort aan BBA-plekken in het merendeel van de regio's. De wachtlijsten zijn in de maanden voor genoemde peildatum echter wel afgenomen.

Vraag 6

Klopt het dat gedetineerden zelf op zoek moeten gaan een werkplek en hierbij weinig ondersteuning krijgen vanuit de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de gemeente of het UWV? Welke verbeteringen zijn volgens u mogelijk?

Antwoord 6

Ten aanzien van de ondersteuning die DJI biedt in het BBA-traject, wordt verwezen naar het antwoord op vraag 1. Ten aanzien van de vraag over (mogelijke verbetering van) ondersteuning vanuit gemeenten of het UWV, wordt verwezen naar het antwoord op vraag 11.

Vraag 7 en 8

Kunt u reflecteren op de door LCR genoemde «onwerkbaar screening» voor het BBA-werktraject? Ziet u mogelijkheden om de screening te vereenvoudigen?

Kunt u aangeven waarom werkgevers die zijn aangesloten bij dit initiatief bij elk traject een nieuwe screening moeten doorlopen, zelfs als zij al bekend zijn bij DJI? Is er een mogelijkheid om over te gaan tot één screening?

Antwoord 7 en 8

DJI screent potentiële werkgevers van gedetineerden die een BBA-traject ingaan. In het screeningsproces kijkt DJI onder andere of de veiligheid wordt gewaarborgd. Dit screeningsproces is niet ingewikkeld maar wordt uiteraard wel zorgvuldig uitgevoerd. Nieuwe screeningsverzoeken vanuit de PI's worden door DJI centraal opgepakt. Vervolgens wordt de Dienst Regionale Intelligence Organisatie (DRIO) van de politie om advies gevraagd. In verreweg de meeste gevallen ontvangt de PI binnen twee weken een advies. Werkgevers die al gescreend zijn, worden in tegenstelling tot wat in de vraag wordt gesuggereerd niet standaard opnieuw gescreend bij een nieuw traject. Dit kan wel, als daar aanleiding toe wordt gezien.

Het signaal dat de LCR schetst over een onwerkbaar screening van potentiële werkgevers, namelijk dat deze te veel tijd kost en ook plaatsvindt als de werkgever al bij DJI bekend is, wordt niet herkend. Er wordt daarom geen aanleiding gezien om dit proces aan te passen.

¹¹ De beoordeling gebeurt regelmatig al in aanloop naar de wettelijke termijn voor plaatsing op de BBA. Als de uitkomst van de beoordeling positief is, vindt daadwerkelijke doorplaatsing naar de BBA plaats als de wettelijke termijn is bereikt en plaats op de BBA beschikbaar is. Gedetineerden staan dan in afwachting van het bereiken van de plaatsingstermijn op de wachtlijst.

Vraag 9

Waarom krijgen werkgevers die aangesloten zijn bij het BBA-traject niet of nauwelijks een vergoeding voor de extra kosten die zij maken? Bent u bereid deze werkgevers hierin te ondersteunen?

Antwoord 9

Zoals LCR zelf aangeeft, weten werkgevers extra gemaakte kosten – zoals opleidingen die moeten worden gevolgd – al op verschillende manieren te dekken. De LCR noemt in dit kader nog het Europees Sociaal Fonds (ESF) als mogelijkheid. Via de nationale subsidieregeling ESF+ zijn inderdaad middelen beschikbaar om de doelgroep aan het werk te helpen en te houden. Deze subsidie kan worden aangevraagd door een Opleidings- en ontwikkelingsfonds (O&O-fonds), centrumgemeenten van een arbeidsmarktregio of een hoofdaanvrager in een samenwerkingsverband waarin de sociale partners zijn betrokken.¹²

Vraag 10

Erkent u dat het beperken van kortdurende gevangenisstraffen niet alleen detentieschade kan voorkomen, maar ook capaciteit en ruimte vrijmaakt binnen het re-integratietraject voor gedetineerden die langer vastzitten?

Antwoord 10

Een groot deel van de detentiepopulatie is korter dan drie maanden gedetineerd; in 2024 was dit 64%.¹³ Als kortdurende gevangenisstraffen worden beperkt, zal er mogelijk sprake zijn van minder detentieschade. Ook zal dit meer ruimte bieden bij de casemanager voor ondersteuning van langer zittende gedetineerden bij het re-integratietraject. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het aan de rechter is om de best passende sanctie op te leggen. De rechter heeft diverse instrumenten en veel informatie ter beschikking om dat te bepalen. Korte detenties zijn een onmisbaar onderdeel van het sanctiepalet. Het opleggen van korte vrijheidsstraffen is soms noodzakelijk, omdat het gepleegde delict ernstig is, vanwege de noodzaak tot vergelding en genoegdoening, of omdat eerdere sancties niet afdoende waren om recidive te voorkomen.

Vraag 11

Hoe is de kennis aangaande arbeidstoeleiding bij DJI? Bent u bereid de UWV en gemeenten te betrekken bij het re-integratie traject zoals aanbevolen in het rapport van de LCR om casemanagers te ontlasten en de kennis te verhogen?

Antwoord 11

In het coalitieakkoord van het vorige kabinet zijn structurele middelen gereserveerd voor het versterken van de preventieaanpak, waar re-integratie in de samenleving een belangrijk onderdeel van is. Bij de inzet van deze middelen wordt gefocust op de versterking van het detentie & re-integratie (D&R) proces; zoals de om- en bijscholing van gedetineerden. DJI heeft opgeleide arbeidsbegeleiders, met vakspecifieke kennis en kennis om werknemersvaardigheden bij te brengen. Verder zijn er verschillende opleidingstrajecten mogelijk waarmee diploma's gehaald kunnen worden. Gemeenten hebben reeds een belangrijke taak bij het ondersteunen van gedetineerden in het op orde krijgen van de basisvoorwaarden. De wettelijke opdracht van gemeenten is zaken voor zijn burgers te regelen, als ze dat zelf niet kunnen of in aanvulling op hun eigen inspanningen. Tijdens de intake van een gedetineerde brengt de PI – met input van de gemeente en de reclassering – de arbeidssituatie van de gedetineerde voorafgaand aan detentie in kaart. De PI informeert de gemeente van herkomst over een eventuele hulpvraag met betrekking tot werk en inkomen. Gemeenten beschikken over middelen die ingezet kunnen worden voor arbeidstoeleiding in het kader van de Participatiewet en kunnen die ook inzetten voor re-integratietrajecten van gedetineerden. In dit kader is ook relevant dat de

¹² Zie hoofdstuk 2e van Subsidieregeling ESF+ 2021–2027 (wetten.nl - Regeling - Subsidieregeling ESF+ 2021–2027 - BWBR0046622).

¹³ Zie Infographic Gevangeniswezen 2025, te raadplegen via <https://www.dji.nl/documenten/publicaties/2023/05/30/infographic-gevangeniswezen>

Bijdrageregeling «Begeleiden (ex-)gedetineerden voor Wonen en Werken» met de regeerakkoordmiddelen van het vorige kabinet is opgehoogd.¹⁴ Met deze regeling kunnen gemeenten onder andere extra interventies plegen om (ex-)gedetineerden aan werk te helpen. Het UWV heeft momenteel geen rol in het BBA-traject, maar DJI zoekt contact om de mogelijkheden tot versterking vanuit het UWV te bespreken.

Vraag 12

Hoe wordt geanticipeerd op een goede re-integratie voor gevangenen die eerder worden vrijgelaten? Kunt u garanderen dat ook verdere vervroegde invrijheidsstelling niet ten koste zal gaan van een goede voorbereiding van gevangenen op terugkeer in de samenleving?

Antwoord 12

DJI, gemeenten en de reclassering hebben standaard contact wanneer gedetineerden vrijkomen. Dit vloeit voort uit het Bestuurlijk akkoord Kansen bieden¹⁵ voor re-integratie. Indien noodzakelijk, in het kader van de capaciteitsproblematiek, kunnen gedetineerden met straffen tot een jaar maximaal 14 dagen voor de einddatum met zogeheten eindverlof om de uitstroom te bevorderen (dit geldt dus niet voor BBA-gedetineerden, aangezien zij straffen van ten minste een jaar hebben). Met het verlenen van eindverlof blijven de verplichtingen op het gebied van nazorg bestaan. Het vergt eerdere afstemming tussen om hier tijdig op te kunnen anticiperen. Dit is onder de aandacht. Vanuit DJI wordt via de geëigende kanalen melding gedaan naar gemeenten en (indien van toepassing) de reclassering, met daarin een aankondiging van het eindverlof.

¹⁴ *Kamerstukken II 2023/24*, 29 270, nr. 158.

¹⁵ «Kansen bieden voor re-integratie», [Bestuurlijk Akkoord] Bestuurlijk akkoord Kansen bieden voor re-integratie | Publicatie | dji.nl